SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

HE 160/2025 vp

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi jätelain, ympäristönsuojelulain, hallinto-oikeuslain ja tuomioistuinlain muuttamisesta

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry (SBB) kiittää Ympäristövaliokuntaa lausuntopyynnöstä Jätteeksi luokittelun päättämistä ja sivutuotteeksi luokittelua koskeva menettelyn muuttamisesta (UTU-HE).

SBB katsoo, että laaja-alaisen työryhmän valmistelema hallituksen esitys on kokonaisuutena hyvin valmisteltu. Se edistää hallitusohjelman tavoitteita lupamenettelyiden sujuvoittamisesta, yhden luukun periaatteesta ja kiertotalouden vahvistamisesta. Lausuntopalautetta on hyödynnetty onnistuneesti jatkovalmistelussa. Uusiomateriaalien tuotteistamisen kannalta keskeistä on päätöksenteon sujuvuus, jota edistää selkeä, jätelaissa säädetty erillinen UTU-menettely. **Valittu sääntelyvaihtoehto toteuttaa parhaiten yhden luukun mallin ja vähentää päällekkäisiä prosesseja,** sillä toiminnanharjoittajalla on mahdollisuus valita menettely, jossa useampi lupa-asia hoidetaan samanaikaisesti.

Päätöksenteon sujuvuutta edistetään erillisellä UTU-menettelyllä

Erillinen UTU-menettely, jossa jätteeksi luokittelun päättymistä (EEJ) tai luokittelua sivutuotteeksi voidaan hakea uudella hyväksymismenettelyllä, on perusteltu. Tämä menettely korvaisi ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristölupamenettelyn, mutta mahdollisuus hakea sivutuote- ja EEJ-luokittelua säilyy edelleen osana ympäristölupamenettelyä. **Vaihtoehtoisten lupamenettelyjen mahdollistaminen perinteisen ympäristöluvan ja ilmoituspäätöksen rinnalle lisää joustavuutta ja parantaa toimijoiden mahdollisuuksia valita tarkoituksenmukaisin menettely.**

Lisäksi esityksessä mahdollistetaan, että hakijalla, jolla on useita laitoksia, joissa samanlaisessa prosessissa ja samoista aineista valmistetaan samaa uusiomateriaalia tai tuotetta samaan käyttötarkoitukseen, sama luokittelupäätös voi koskea kaikkia laitoksia. **SBB kannattaa tätä esitystä, sillä yhdellä hakemuksella toiminnanharjoittajan**

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

useamman tuotantolaitoksen kattaminen tehostaa menettelyä ja vähentää hallinnollista kuormaa.

Esityksen voidaan katsoa sujuvoittavan merkittävästi nykyistä menettelyä ja edistää uusiomateriaalien markkinoille pääsyä. Menettelyn onnistuminen riippuu kuitenkin ratkaisevasti uuden Lupa- ja Valvontaviraston (LVV) resursseista. **Hyvä, että uuden viraston resurssien rajallisuus on tunnistettu, mutta resurssia tulee olla riittävästi hakemusten tehokkaaseen käsittelyyn eivätkä henkilöstövajaukset tai ruuhkautuminen saa hidastaa hakemusten käsittelyä.**

Päätöksenteon yhdenmukaisuus ja kierrätyslannoitteita koskevat kysymykset varmistettava

Vaikka UTU-menettelyn päätökset annetaan hakija- ja materiaalikohtaisesti, tulee varmistaa, että vastaavissa tapauksissa ratkaisut ovat linjassa keskenään ja ennustettavia. Tämä edellyttää lupa- ja valvontaviraston riittävää osaamista sekä sen järjestelmällistä varmistamista.

Laki ja sitä täsmentävät asetukset on ehdotettu astuvaksi voimaan 1.1.2027. Tällä hetkellä kierrätyslannoitteiden EEJ sääntely on epäselvä. On esitetty, että UTU-menettelyn sijaan osalle kierrätyslannoitteista luodaan kansallinen EEJ-asetus, asian sujuvoittamiseksi ja selkeyttämiseksi.

Lannoitteiden EEJ-luokitteluun liittyvät kysymykset on ratkaistava ennen vuotta 2027, sillä muutoin LVV:lle voi kasautua satoja tapauskohtaisia kierrätyslannoitteita koskevia hakemuksia, mikä vaarantaa koko järjestelmän sujuvuuden. Ilman asiaankuuluvaa asetusta toimijat eivät jää odottamaan EEJ-asetusta, vaan hakevat kukin itselleen tapauskohtaisen EEJ-päätöksen. Nämä päätökset raukeavat kierrätyslannoitteiden EEJ-asetuksen astuessa voimaan, eikä menettely ole siten tehokas.

UTU-menettelyn ja kierrätyslannoitteiden EEJ-asetuksen menettelyjen yhteensovittaminen on välttämätöntä. Samalla on varmistettava, että tapauskohtaisuus ja tekninen joustavuus säilyvät, jotta menettely palvelee käytännön toimijoita joustavasti ja tehokkaasti.

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

Muita huomioita

Käsittelyaikojen ennakoitavuus: Esityksessä mainittu kolmen kuukauden määräaika ei ole sitova, mikä heikentää yritysten toiminnan ja investointien ennakoitavuutta. SBB kannattaa sitovaa kolmen kuukauden enimmäiskäsittelyaikaa tai ilmaisun ”ilman aiheetonta viivytystä” lisäämistä.

Uusiomateriaalirekisterin tietoturva: On varmistettava, ettei liikesalaisuuksia tai liian yksityiskohtaista materiaali- tai prosessitietoa päädy julkiseen jakoon.

Hinnoittelu ja resurssit: Menettelyn tehostumisen tulisi näkyä sujuvuutena ja ennakoitavuutena, ei toiminnanharjoittajien kustannusten nousuna. UTU-HE tukee hallitusohjelman tavoitetta edistää kiertotaloutta, ja esitys vaikuttaa lupaavalta, mutta onnistuminen riippuu uuden viraston toimeenpanokyvystä. Menettelyn toimivuus edellyttää riittäviä resursseja, asiantuntevaa henkilöstöä.

Menettelyn riskiperusteisuus: UTU-menettelyn riskiperusteinen lähestymistapa ja selkeä riskinarviointisapluuna, jota Syke on valmistellut ja joka on tulossa lausunnoille, ovat tervetulleita ja tukevat tehokasta ja ennakoitavaa päätöksentekoa.

Rajattu kuulemis- ja valittamisoikeus: Uudessa menettelyssä päätöksentekoa tehostavat yleisön kuulemisen ja valitusmahdollisuuksien rajaukset. Supistettu kuuleminen ja valitusoikeus ovat perusteltuja, koska päätöksen luonne ja vaikutukset poikkeavat merkittävästi ympäristöluvasta: asian ratkaiseminen edellyttää laajaa tieteellistä ja teknistä asiantuntemusta, ja päätöksen vaikutukset ovat paikallisten vaikutusten sijaan laajemmin yhteiskunnallisia.

Lisätietoa:

Nelli Kyöstilä, Ravinnekierrätyksen asiantuntija, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Eteläranta 10, 00131 Helsinki, 0400 976 053 | nelli.kyostila@biokierto.fi